

De Grauwe Gors .

=====

Mededelingen- en kontaktblad van Avifauna - Groningen.

Jaargang I nr. 2 inventarisatienummer maart 1973.

REDAKTIE: P.J.van Dorssen Tuindorppweg 16 Haren 050-347163
tevens redactie-adres.
M.van Eerden Elzenlaan 36 Groningen.
J.B.Hulscher Rijksstraatweg 305 Haren 050-346826
G.B.Meeuwissen Breede 3 Warffum 05950-2942

BESTUUR : voorzitter:

J.A.Loterijman Wilhelminasingel. 40 Winschoten 05970-3026

secretaris:

J.de Jonge Vondellaan 77-1214 Groningen 050-256485

penningmeester:

C.P.Sikkema Plantsoenstraat 24 Groningen 050-133021

Lidmaatschap is f.7.50 per jaar (jeugdleden tot 23 jr. f.3,50/jaar)
giro 2015418 t.n.v.penningmeester Avifauna-Groningen te Groningen.

INVENTARISATIE-COMMISSIE:

P.J.van Dorssen Tuindorppweg 16 Haren
P.Glas Oosterweg Haren
J.Hulscher Rijksstraatweg 305 Haren
J.Koolhaas Landbouwstraat 21 Wildervank
G.Meeuwissen Breede 3 Warffum

Districtscoördinator S.O.V.O.N. (Atlas-project) :

G.Meeuwissen Breede 3 Warffum.

<u>INHOUD:</u>	I Overzicht inventarisaties 1971 + 1972	blz. 2
	II Tussentijdse bewerking van a.grutto	" 5
	b.veldleeuwerik	
	c.roodborst	
	d.koolmees	
	III a.Hoe inventariseren ?	" 7
	b.Afstreeplijst van biotoopkenmerken.	" 8
	c.Voorbeeld van een akkerland-inventarisatie.	" 10
	IV Lijst van nieuwe inventarisaties	" 20
	V Verspreidingskaartjes van zeldzame soorten	" 21
	VI Ledenwerfaktie	" 22
	VII Oproep waarnemingen van wespandief	" 23

I. Overzicht inventarisaties 1971 + 1972

In totaal zijn in 1971 en 1972 73 inventarisaties binnen gekomen inclusief enkele uit voorgaande jaren door de M.J.N. verricht. Aan het slot van dit hoofdstuk (I) staat een lijst van inventarisaties uit 1971 en '72.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het totale oppervlak dat per biotooptype in de provincie Groningen aanwezig is.

	tot. oppervlak	aantal inventarisaties	opp. (ha)	in 1973 gepland
bebouwde kom (woon- gebieden, industrieterreinen)	11.000	7	?	5
wegen, spoorbanen, vlieg- veld.	3.240	7	12 km	4
open water breder dan 6 m.	11.790	3	-	3
riet- en drasland	335			
grasland (1969)	49.000	16	+ 1000 (2%)	6
akkerland (1969)	114.894	14	868 (0.8%)	10
bos	1.454	13	273 (20%)	?
parken	918	10	+ 150 (16%)	5
braak terrein (incl. heide)	+ 900	3	-	3
kwelders	3.237	-	-	-

Van het totale oppervlak aan bos en parken is relatief een groot deel geïnventariseerd, respectievelijk 20 en 16 %. Dit is noodzakelijk omdat in deze biotopen de meeste soorten voorkomen, waaronder enkele moeilijke en zeldzame. In deze inventarisaties komen veel hiaten voor, vooral door gebrek aan kennis van de waarnemers. Moeilijk te inventariseren blijkt ook de bebouwde kom te zijn. Hieraan moet in 1973 meer aandacht besteed worden, vooral in de dorpen van het Hogeland. Je doet soms verrassende ontdekkingen, bijv. het bij elkaar broeden van Huis- en Ringmus onder de pannen van hetzelfde huis (Haren). De ringmus lijkt alleen in de oude woonwijken met veel geboomte voor te komen, de huismus ook in de nieuwbouwwijken. Van het gras- en akkerland samen hebben wij nu 30 steekproeven, waarvan + 24 bruikbaar. Daar dit biotoop verreweg het grootste oppervlak beslaat is uitbreiding met nog eens 15 inventarisaties gewenst.

De inventarisatiecommissie is van mening dat voor de algemenere soorten na drie jaar kwantitatief inventariseren een redelijk beeld van de gemiddelde dichtheden kan worden verkregen. Daarna zal voor de minder algemene soorten moeten worden bekeken hoe wij onze methoden van inventariseren moeten aanpassen.

Om de uitwerking te vergemakkelijken hebben wij 8 typen biotopen onderscheiden, waarbij elke inventarisatie onder een van deze type wordt

gerangschikt. Elk lid van de inventarisatiecommissie werkt twee biotopen uit. De werkwijze is als volgt. Van elk terrein wordt aan de hand van de beschrijving door de waarnemers en van de kaart een uitgebreide beschrijving gegeven, verder het geïnventariseerde oppervlak (ha), de toegepaste methode en de teldata met weergegevens. Het broedseizoen maart t/m juni is verdeeld in 12 perioden van 10 dagen (decaden). De gegevens van de afzonderlijke teldata worden per decade genoteerd. Wanneer bekend wordt aangegeven of dit betrekking heeft op zingende ♂♂, ♀♀ of indien het geslacht onbekend is op individuen; korte voor de soort karakteristieke biotoopkenmerken, worden genoteerd indien als zodanig door de waarnemer vermeld. Tenslotte wordt, indien opgegeven, het totaal aantal broedparen genoteerd.

Onderstaand volgen nu de inventarisatie-overzichten 1971 en 1972

Inventarisatie-overzicht over 1971

<u>A. Water met oevers</u>		<u>Opp.</u>	<u>Terrein.</u>
29a. C.P.Sikkema	Groningen	-	Reitdiep bij Oldehove
<u>B. Grasland</u>			
2. S.H.Veenstra KNNV	Delfzijl	108 ha	Holwierde
3. P.J.van Dorssen	Haren	28 ha	Onnerpolder
4. H.Bouwes	Baflo	80 ha	Winsum
7. L.G.Groen	Bedum	40 ha	Bedum
9. L.G.Groen	Bedum	16 ha	Middelstum
15. A.Schoenmaker	Hoogezand	170 ha	Foxhol
16. A.Schoenmaker	Hoogezand	12 ha	Foxhol
19. H.R.Dolfien	Leek	60 ha	Boerakker
22. L.B.Scholten	Sappemeer	50 ha	Zuidlaren
23. L.B.Scholten	Sappemeer	160 ha	Zuidlaren
30. C.P.Sikkema	Groningen	40 ha	Hoogkerk
<u>C. Akkerland</u>			
1. W.de Wilde	Vlagtwedde	55 ha	Bourtange
8. L.G.Groen	Bedum	40 ha	Middelstum
14. L.H.Veeman	Bellingwolde	66 ha	Bellingwolde
26. J.Koolhaas	Wildervank	52 ha	Wildervank
35. C.P.Sikkema	Groningen	75 ha	Oudeschip
<u>D. Parken</u>			
12. M.Ritsema	Groningen	26 ha	Verhildersum
13. P.J.van Dorssen	Haren	3 ha	Sassenheim
17. M.v.Eerden/K.Gasman	Groningen	42 ha	Selwerderhof
25. KNNV	Delfzijl		Ekensteyn
31. C.P.Sikkema	Groningen	22 ha	Sportp.Vinkhuizen
32. C.P.Sikkema	Groningen	600 mtr.	Ostadestr.Groningen
<u>E. Bossen</u>			
5. R.S.Wentzel	Uithuizermeeden	5 ha	Menkemaborgh
11. L.G.Groen	Bedum	6 $\frac{1}{2}$ ha	Sterrebos
20. P.J.van Dorssen	Haren	10 ha	Hemrik
27. J.B.Hulscher	Haren	7 $\frac{1}{2}$ ha	Har.Wildernis
28. P.Glas/H.de Boer	Haren	21 ha	Scharlakenhof
33. J.A.Loterijman	Winschoten	60 ha	Midwolderbos

<u>F. Wegen met verspreide bebouwing</u>		<u>Opp.</u>	<u>Terrein</u>
6.	M.Ritsema Groningen	3,5 km	Grijssloot
10.	L.G.Groen Bedum	2,8 km	Middelstum
18.	P.J.van Dorssen Haren	0,5 km	v.Starkenborghken.
29b.	C.P.Sikkema Groningen		Oldehove boong.+ boerderij
<u>G. Braak terrein</u>			
34.	J.A.Loterijman Winschoten	10 ha	Plas Beerta
<u>H. Bebouwde kom</u>			
24.	H.Burgler Groningen	16 ha	Villapark Helpman
21.	L.B.Scholtons Sappemeer		Camping de Leine

=====

Inventarisatie-overzicht over 1972.

<u>A. Water met oevers</u>		<u>Opp.</u>	<u>Terrein</u>
43.	N.J.N. Haren	13 $\frac{1}{2}$ ha	Zandmeertje Sassenhoim
52.	G.Wiersoma Glimmen		Zuidlaardermeer
<u>B. Grasland.</u>			
36.	H.R.Dolfien Leek	78 ha	Keuningswijk De Wilp
37.	H.Burgler/J.Elgersma Groningen	65 ha	Garnwerd
41.	H.Zumkehr Haren	60 ha	Marum
56.	A.Veenstra Norg	43 ha	Kornhorn
62.	G.de Boer Leek	50 ha	Nienoordspolder
50a	K.N.N.V.Delfzijl Delfzijl	30 ha	rond Ekenstein
<u>C. Akkerland</u>			
40.	J.v.Klinker Haren	40 ha	Kiel-Windeweer
44.	C.P.Sikkema Groningen	70 ha	't Zand
46.	K.N.N.V. Delfzijl Delfzijl	55 ha	Tjuchem
49.	K.N.N.V. " Delfzijl	61 ha	Reiderwolderpolder
53.	W.de Wilde Vlagtwedde	67 ha	Veendijk
54.	W.de Wilde Vlagtwedde	74 ha	Kopstukken
60.	G.Meeuwissen Warffum	83 ha	Noordpolder
67.	J.Koolhaas Wildervank	-	Cerespolder Oude Pekelo
69.	J.A.Loterijman Winschoten	38 ha	Nieuwolda
<u>D. Parken</u>			
74.	Avifauna Groningen Groningen		Poststruiken Westerwold
45.	C.P.Sikkema Groningen	13 $\frac{1}{2}$ ha	Noorderplants.Groningen
50/25.	K.N.N.V. Delfzijl		Ekenstein
70.	G.de Boer Leek		Nienoord
77a,b,c,	S.Tjallingii Groningen resp.	38,12,30 ha	Stadspark Groningen
<u>E. Bossen</u>			
76.	Avifauna Groningen Groningen	30 ha	Sellingerbeekse
73.	Avifauna Groningen "	-	Meëbos Ter Apel
72.	Avifauna Groningen "	-	Roelagerbos Ter Apel
42.	J.Smittenberg N.J.N. Haren	30 ha	Coendersborg Nuis
63.	P.Glas Haren	37 ha	Noordlaarderbos
64.	H.de Boer Groningen	36 ha	Glimmerbos (incl.15ha weiland)
75.	Avifauna Groningen "	-	Ter borg-Veenplassen
<u>F. Wegen met verspreide bebouwing</u>			
51.	Avifauna Groningen Groningen		Ter Borg Sellingen
48.	K.N.N.V. Delfzijl	2,4km	C.C.polder
55.	J.de Jonge Groningen	2 km	Westpolder
57.	P.J.van Dorssen Haren	1,5km	Hellum
66.	J.Koolhaas Wildervank	-	Wildervank
71.	H.R.Dolfien Leek	1,4km	Keuningswijk-De Wilp

vervolg i.o.1972

G. <u>Braak Terrein</u>		<u>Opp.</u>	<u>Terrein</u>
58. Avifauna Groningen	Groningen		Vloei veld Ter Apel
65. idem	"		" Blekslage
H. <u>Bebouwde kom</u>			
38. H.Burgler/J.Elgersma	Groningen	3,5 ha	Garnwerd
47. K.N.N.V.	Delfzijl	6 ha	Tjuchem
59. J.Hulscher	Haren	3 ha	Villawijk Haren
61. S.Bakker/P.J.v.Dorssen	Groningen	6,4 ha	Vinkhuizen-Groningen
39. J.v.Klinker	Haren	24 ha	Kiel-Windeweer

=====

II Tussentijdse bewerking van grutto, veldleeuwerik, roodborst en koolmees.

Om na te gaan wat na twee jaar inventariseren bereikt is heeft de inventarisatiecommissie de gegevens van 4 algemene soorten uitgewerkt. Van elke soort werden de dichtheden (paren/10ha) op een apart kaartje ingetekend, waarbij voor elk biotooptype een vaste kleur werd gebruikt. (kaartjes vertoond op de vergadering van 5 maart). Hieronder volgt een korte samenvatting per soort.

a. GRUTTO (v.Dorssen)

Tot nu toe komt de grutto alleen als broedvogel van grasland naar voren. Uit geen van de inventarisaties van akkerland is gebleken dat de grutto daar broedvogel is. Er zijn thans 16 grasland-inventarisaties uitgewerkt met een totale oppervlakte van 1090 ha. De totale oppervlakte grasland in Groningen is 49.000 ha (K.N.N.V.wetensch.meded.) Totaal is dus 2% van het beschikbare graslandareaal geteld.

Het gemiddeld aantal broedparen per 10 ha is 1,1 paar. Hierbij moet opgemerkt worden dat de grasland-gebieden onder de lijn Groningen-Delfzijl, uitgezonderd een klein gebied rond het Zuidlaardermeer, nog niet werd geïnventariseerd. De dichtheid in genoemd gebied lag in 1967 op 0,29 paar per 10 ha. (K.N.N.V.wetensch.meded.) Hieruit moet gekonkludeerd worden dat de gemiddeld dichtheid voor de hele provincie waarschijnlijk aanmerkelijk lager dan 1,1 paar/10 ha zal komen te liggen.

b. VELDLEEUWERIK (P.Glas)

De veldleeuwerik werd in 32 inventarisaties aangetroffen, als volgt over de biotopen verdeeld:

"Akkerland" 12, "Grasland" 14, "Wegen en verspreide bebouwing" 2, "Parklandschap" 4.

Hieruit blijkt dat:

- de veldleeuwerik regelmatig verspreid over de hele provincie voorkomt;
- de graslandbiotopen zich in de westelijke helft van de provincie bevinden en de akkerlanden in de oostelijke helft;

vervolg veldleeuwerik:

c) er geen "landschap" in de provincie is aan te wijzen waar erg lage, of erg hoge dichtheden voorkomen.

De dichtheden (aantal territoria per 10 ha) zijn voor "akkerland" gemiddeld 1,7 en voor grasland 1,2. Wellicht bestaat er dus een lichte voorkeur voor akkerland. De dichtheid van de veldleeuwerik ligt tussen de 1 à 2 territoria (paren) per 10 ha. De onderstaande rangschikking van de waarnemingen bevestigt dit voorlopige resultaat:

territoria/10ha	0 -1	- 2	- 3	- 10
aantal	15	9	6	2
inventarisaties	24		8	

c. ROOBBORST (J.Hulscher)

Zingende ♂ werden aangetroffen in 11 v.d.13 bosinventarisaties, in 9 v.d. 10 parken, in 5 van de 7 wegen met verspreide bebouwing, in 2 v.d.7 bebouwde kommen, in 2 v.d. 14 akkerland- en in 1 v.d. 16 graslandinventarisaties. De hoogste dichtheid (10p/10ha) kwam voor in een aaneengesloten eikenbos met dichte ondergroei (Sterrebos), verder 3-5 p/10ha in gemengd bos (loof- en naaldhout), eveneens met veel ondergroei. In de parken waren de dichtheden 1-3 p/10 ha; een vereiste is de aanwezigheid van plaatselijk dicht struikgewas. De roodborst mijdt bebouwing niet, mits geboomte en dicht struikgewas van enige omvang aanwezig. Het is de vraag of de roodborst ook werkelijk broedt op het Hogeland (borges). Daar zijn alleen aprilwaarnemingen bekend. Bij ons overwinterende, noordelijke trekkers kunnen tot in mei blijven zingen.

Conclusie: de roodborst is een vrij algemene broedvogel in de zuidelijke helft v.d.provincie in bossen en parken met dichte ondergroei en in boomrijke bebouwde kommen met plaatselijk dicht struikgewas.

d. KOOLMEES (J.Koolhaas)

Het meest karakteristieke biotoop waarin de koolmees voorkomt is gemengd bos, parken en tuinen. Daar de dichtheid van de koolmees tijdens het broedseizoen waarschijnlijk grotendeels bepaald wordt door de hoeveelheid nestgelegenheid in het terrein zal hij het meest voorkomen in, in bosbouwkundig opzicht gezien, slecht onderhouden bossen (holle bomen), terreinen met nestkasten en in stadswijken met oude schuurtjes en grote tuinen.

Wanneer we nu kijken naar de resultaten van twee jaar inventariseren in de provincie Groningen dan zien we dat de koolmees z'n grootste dichtheid heeft in de bossen ten zuiden van de stad en in de bossen nabij borges. Ook in de bebouwde kom komt de koolmees nog in een redelijk hoge dichtheid voor

vervolg koolmees.

Vermoedelijk door het vaak intensieve onderhoud van de parken komt de koolmees hier betrekkelijk weinig voor, het voorkomen zal hier hoofdzakelijk bepaald worden door de aan- of afwezigheid van nestkasten.

Bij verspreide bebouwing (b.v. boerderijen op het Hogeland) is de dichtheid tamelijk laag, mogelijk speelt hier de hoeveeldheid voedsel rond een boerderij een rol.

=====

III. a. Hoe inventariseren ?

Van de binnengekomen inventarisaties waren een aantal niet bruikbaar omdat de meest noodzakelijke gegevens ontbraken. Dat is jammer, want dat is verspeelde moeite. Daarom volgen hier een aantal praktische wenken.

TERREIN:

Een kaartje (schaal 1:10.000) met een globale omgrenzing van het terrein wordt U door de inventarisatiecommissie toegestuurd. Ga, vóór met de inventarisatie te beginnen, eerst het terrein verkennen. Men moet de grenzen in het veld goed kunnen herkennen. Kies de route door het terrein zo dat U alle delen gelijkelijk kunt overzien, liefst niet meer dan over een breedte van 50 m links en rechts tellen.

Als het gebied, dat opgegeven is, niet in zijn geheel is te overzien, verlegt U dan de grenzen, maar geef op de kaart (die U met het verslag terugstuurt) precies aan welk stuk U hebt geïnventariseerd.

TIJD van inventariseren:

Indien mogelijk zouden we graag willen dat er in de periode van half april t/m half juni minimaal 4 keer wordt geteld, liefst vaker. Kies de teldata zo gespreid mogelijk over deze periode, beschik U over weinig tijd, dan is vooral de periode eind mei begin juni erg belangrijk.

Hoewel elke soort zijn eigen manier van tellen vergt (zie stencil van Braaksma, eventueel verkrijgbaar bij dhr van Dorssen) is het toch verstandig om 's morgens vroeg te tellen (liefst elke teldag omstreeks dezelfde tijd). Zo zingen gekraagdd roodstaarten vrijwel alleen heel vroeg in de ochtend, bij een middag-inventarisatie kunnen deze dus gauw gemist worden.

Wanneer U over veel tijd mocht beschikken is het leuk om ook eens op een avond of een nacht het telgebied te bezoeken (uilen, kwartels, rietzangers, karekieten enz.)

WAARNEMINGSMETHODE:

Ga, indien mogelijk, met zijn tweeën inventariseren. Dat verhoogt de nauwkeurigheid. Noteer per dag alle in het terrein aangetroffen soorten en per soort het aantal individuen.

Waar mogelijk maak onderscheid in zingende mannetjes, niet zingende mannetjes, wijfjes, jongen. Noteer zoveel mogelijk bijzonderheden, zoals opvallend gedrag, nestvondst, aantal eieren, met voer vliegend enz; erg belangrijk is ook te noteren in welk specifiek onderdeel van het biotoop de soorten voorkomen, b.v. klein bosje, langs met gras begroeide slootoever in bouwland, bosje aan slootwal, enz.

Een hele goede raad, werk direct dezelfde dag nog Uw aantekeningen uit, noteer weersgesteldheid.

Verslag (zie voorbeeld van onderstaande bouwlandinventarisatie)

Het verslag moet omvatten:

- 1) het kaartje met door U zelf ingetekend de grenzen v/h geïnventariseerde gebied.
- 2) terreinbeschrijving, liefst zo uitgebreid mogelijk. U kunt daarbij gebruik maken van de bijgevoegde afstreeplijst van biotoopkenmerken
- 3) weersgesteldheid van elke teldag: tijd; regen, zon, wind, enz.
- 4) per teldag afzonderlijk, alle waargenomen soorten met aantallen, waar mogelijk gescheiden in zingende ♂, niet zingende ♂, wijfjes enz.
- 5) broedvogellijst. Dit is een samenvatting van Uw inventarisatie, waarbij U zelf voor elke soort aangeeft hoeveel broedparen er naar Uw inzicht in het terrein voorkomen en op welke gronden U tot broedvogel besluit. Maak daarbij ook korte opmerkingen over specifieke biotoopkenmerken voor die soort.

Dringend verzoek.

Maak het verslag zo snel mogelijk na de laatste teldag en stuur het dadelijk in aan P.v.Dorssen, Tuindorppweg 16, Haren (liefst voor 1 september.)

A F S T R E E P L I J S T V O O R B I O T O O P G E G E V E N S :

(aan- of afwezigheid van biotoopelementen met + resp. - aangeven, dan wel hoedanigheid vermelden).

- b) Bouwland:
	oppervlakte	.....	ha
	eventueel grasland	.....	ha
	gewas	.....	
	lengte	.....	km
sloten	breedte	.....	
	water aanwezig	.....	
	ruige oeverbegroeiing	...	
wegen	verhard	.....	km
	onverhard	.....	km
	struiken aanwezig	....., waar	.....
	bomen aanwezig	....., waar	.....
	hekken/paaltjes met prikkeldraad	.....	
	aantal huizen(schuren)...		

vervolg afstreeplijst:

<u>Grasland:</u>		oppervlakte	.....	ha
		eventueel bouwland	.....	ha
		weiland	.....	
		hooiland	.....	
		vee	.....	
sloten	{	lengte	.....	km
		breedte	.....	
		water aanwezig	.....	
		ruige oeverbegroeiing	.....	
wegen	{	verhard	.....	km
		onverhard	.....	km
		struiken aanwezig	....., waar	.....
		bomen aanwezig	....., waar	.....
		hekken	.....	
		aantal huizen (schuren)	.....	
		paaltjes met prikkeldraad	.....	

<u>Bossen:</u>		oppervlakte	.....	
hoge bomen	{	naaldhout (event. soort)	.....	
		loofhout (event. ")	.....	
		struiklaag dicht of ijl	.....	
		kruidlaag aanwezig	.....	
		sloten	.....	
		paden	.....	
		nestkasten	.....	
		recreatie	.....	
		aantal huizen (schuren)	.....	
		aangrenzend biotoop		
		(b.v. grasland, bouwland enz,)...		

<u>Parken:</u>		oppervlakte	.....	
		hoge bomen	.....	
		ondergroei (globaal beschr.)	.....	
		bloemperken	.....	
		gazon	.....	
		vijver	.....	
		paden	.....	
		wegen	.....	
		nestkasten	.....	
		recreatie	.....	
		aantal huizen	.....	
		aangrenzend biotoop	.....	

<u>Behouwde kom:</u>	oppervlakte	.....
	ouderdom v/d huizen	.....
	rieten daken/pannedaken	.....
	voortuinen	..... ev.% v/h opp.
	achtertuinten	.....
	schuurtjes (hokken)	.....
	begroeiing tuinen	.....
	heggen	.....
	drukte overdag	.....

<u>Verspreide bebouwing:</u>	oppervlakte (weglengte)	.....
	ouderdom v/d huizen	.....
	rieten daken/pannedaken	.....
	hoeveelheid tuin	.....
	begroeiing tuin	.....
	boomgaard	.....
	schuurtjes (hokken)	.....
	heggen	.....
	aangrenzend biotoop	.....

=====

III c. Voorbeeld van een akkerlandinventarisatie

Inventarisatie broedvogels strook bouwland te Usquert 1972

=====

Guido Mecuwissen Breede 3 Warffum.

Het bouwland, dat is geïnventariseerd, omvat het gebied zoals dit door de Avifaunacommissie is aangegeven op bijgaande vergrote stafkaart 1:10000 3 D zuid Usquert.

De uiterste begrenzingen van deze strook zijn als volgt:

Zuid: geasfalteerde landbouwweg, de hiearaan liggende tochtsloot aan noordzijde meegeteld. Over deze brede sloot liggen 3 bruggen.

Oost: karrespoorpad, langsliggende sloot aan oostzijde meegeteld.

Noord: strookje grasland (breed ± 50 mtr) ten N. van 1ste slaperdijk (Waker) meegeteld. Wordt begrensd door slootje over de volle breedte v/h telgebied.

West: dubbele betonbaan tot ter hoogte boerderij Hiddingemeeden, hierna karrespoorpad. Alléén ten W. van dit weggetje geteld.

Voor toelichting zie de bijgaande kaart v/h telgebied.

Het terrein bevat 1 kleine boerderij "Noorderlicht" (woning met schuur) omgeven door een kleine bloemen/groentetuin en erf met een 10-tal bomen en struiken. Een weg van twee betonbanen naar dit huis verdeelt het telgebied nagenoeg in 2 gelijke delen. Tegen de oostelijke grens, buiten het telgebied, ligt de grote boerderij Hiddingemeeden omgeven door een

vervolg broedvogelinvent. Usquert:

brede gracht en hoge bomen. Dit rijke biotoop voor allerlei soorten heeft beslist invloed op de broedvogelstand van het telgebied als fourageer- en slaapplaats voor de vogels.

Tegen de westelijke grens buiten het gebied ligt een grote boerderij met maar weinig hoog opgaand geboomte en geen gracht. Het graslandje tegenover deze boerderij, in het telgebied, bevat $\pm$ 20 hoge essen, 1 mesthoop, 1 karrenloods en wat takkenbossen (zie krt).

Verdere begroeiing met bomen en struiken:

oostgrens	enkele wilde rozen
westgrens	2 wilgestruiken
zuidgrens	4 meidoorns
noordgrens	geen.

In de slootswallen zijn hier en daar stobben van wilg, es en meidoorn te zien die ieder jaar met het riet worden verbrand, naar gewoonte. Overjarige rietkragen van enige betekenis zijn er nauwelijks in het gebied, veel is verbrand en gemaaid. De vervuilde tochtsloot op de zuidgrens bevat over de gehele lengte een smalle rietkraag, in het noordelijkste graslandje loopt een dwarsloot met riet en rus en op de westgrens is gedeeltelijk een slot met riet begroeid. Het noordelijke graslandje, gelegen achter de slaperdijk, bevat 2 drinkwaterplasjes voor schapen, koeien en paarden, die op verschillende perioden v/h jaar daar werden geweid. Dit landje wordt door een afrastering van prikkeldraad en hekwerk afgescheiden v/h omringende bouwland en nog eens verdeeld in vier stukken door prikkeldraadomheining.

Bij het begin v/h telseizoen maakte het terrein een kale en droge indruk, slechts in de tochtsloot was nog diep water aanwezig. Tijdens het verdere verloop v/h telseizoen werd regelmatig gespoten met o.a. groeiremmers zowel op de akkers als in de sloot- en wegbermen.

Wat betreft de gewassen is onderscheid gemaakt in zomer- en wintergraan, aardappelen, voederbiet, koolzaad, klaver en gras. Zie voor verdeling opp. de bijgaande kaart.

Al tijdens de broedtijd werd een groot gedeelte van de klaver gemaaid, evenals enkele stukken sloot- en wegwegkant. De wegweg van de gasfaltterde weg werd bespoten met 'n herbicide, over de volle breedte.

Tijdens de vele bezoeken aan dit bouwland werd mijn indruk nog eens bevestigd dat de producenten (boeren) in dit soort puur cultuurland alles wat geen produkt is - bomen, struiken, riet, kruiden, water - met allerlei middelen ieder jaar gestadig door, trachten te vernietigen. Bepaalde vogelsoorten, die van oudsher hier voorkomen worden ieder jaar in hun bestaan bedreigd. Om deze reden moet het welslagen van bep. broedsels o.a. scholckster, kwartelkoning, Kievit en grauwe gors worden betwijfeld.

7 Teldata met weergegevens :	24/3	n.m. 17.00-19.30 uur onbewolkt, droog en zwakke N.W. wind.
	15/4	v.m. 6.00- 8.30 uur zwaar bewolkt, droog, krachtige N.W. wind.
	22/4	v.m. 4.45- 7.30 uur half bew., later zonnig, $\pm 5^{\circ}\text{C.}$, zwakke N.O. wind.
	12/5	v.m. 5.30- 8.00 uur zwaar bewolkt, droog, vrij koud, zwakke wind.
	21/5	v.m. 7.30-11.00 uur half bewolkt, droog later zonnig, zwakke Z. wind.
	11/6	v.m. 6.15- 8.30 uur droog, zwakke Z. wind, temp. 10°C.
	18/6	v.m. 5.00 -8.00 uur half bewolkt, droog, vrij krachtige Z-ZW wind, vrij schraal weer.

Mijn looproute in het telgebied ging over genoemde wegen/weggetjes, startpunt regelmatig verwisseld.

De in totaal waargenomen aantallen vogels van de verschillende soorten op 1 datum in maart, 2 in april, 2 in mei, 2 in juni zijn opgenomen in een tabel. Ook het aantal broedvogels per soort is in een tabel opgenomen. Behandeling van de gegevens per soort volgt hier onderstaand:

Blauwe Reiger. Meestal gezien langs de tochtsloot of op de akker langs deze sloot, later vooral bij slaperdijk te vinden in het grasland.

Wilde eend. De meeste paartjes werden gezien in de tochtsloot en in slootjes omgeving slaperdijk. Aantal was in maart/april het hoogste: op 24/3 6 p. tot 12 ex., op 15/4 5 p. tot. 19 ex., op 22/4 3 p. tot. 15 ex. Neemt in mei geleidelijk zichtbaar af. Op 15/4 werd 1 nest met 11 eieren gevonden, op 22/4 wijfje nog steeds broedend, op 12/5 is nest leeg met lege doppen. Bij de slaperdijk op 11/6 in slootje een wijfje met juv., op 18/6 hier 3 halfwas juv. met wijfje. Onder de waargenomen eenden bevonden zich nogal wat bastaarden ("soepeenden") vooral Pekingbastaarden. Naar mededeling van een boer wordt er ieder voorjaar geraapt door eierzochers. Gevonden aantal broedparen: 2. Totaal geschat aantal min. 5

Slobeend. Bij slaperdijk op 15/4 1 wijfje waargenomen; doortrekker.

Zomertaling. 1 paartje vliegt op 15/4 op uit sloot achter slaperdijk. Mogelijk gebroed in de omgeving.

Bergeend. Op het schuurdak van Hiddingemeeden zitten op 11/6 twee $\delta\delta$ en 1 wijfje. Een paartje vliegt op 18/6 hevig opgewonden om me heen, gaat soms in het telgebied zitten. Bij nader onderzoek hebben zij kennelijk een nest of jongen vlakbij de 2de slaperdijk (dromer) buiten het telgebied.

Bruine Kiekendief. Een wijfje jaagt boven de akkers in het telgebied op 21/5, gaat soms even aan de grond. Op 11 juni opnieuw een ex. in het gebied. Blijft er de gehele morgen rondzwerfen. Geen broedvogel, misschien in omgeving, anders overzomeraar of doortrekker.

13
Visarend. Doortrekker naar het Z.O. op 21/5, wordt achtervolgd door kraai.

Torenavalk. "Biddend" gezien boven het terrein op 22/4, 11/6, 18/6. Op 21/5 boven slaperdijk 2 "biddende" ex., waarvan 1 ex. gedurende 1 uur in het telgebied blijft jagen. Gezien zijn regelmatige verschijning zou men een broedpaar verwachten, maar potentiële nestgelegenheid is voor de torenvalk in het gebied niet te vinden. Broedt dan ook in directe omgeving en gebruikt telgebied als jachtgebied.

Patrijs. Regelmatige verschijning in het terrein, vooral in schemering actief roepend en vechtend. Op alle data paartjes en losse ex. geteld. Vroeg in het voorjaar het best zichtbaar en actiefst, dan ook de hoogste aantallen. Maar éénmaal tijdens avondschemering geteld, dit leverde ook het hoogste aantal op: 15. Geschat aantal broedp. op zijn minst 6.

Fazant. Een door jagers ingevoerde soort die kunstmatig op peil wordt gehouden. Fourageert graag op de weggetjes langs akkers. Op 18/6 lege doppen gevonden van fazanten-eieren, geroofd door kraaiachtigen. Aantal broedp. 4 - 6 .

Waterhoen. Deze soort vooral gezien in tochtsloot. Op 24/3 's-avonds 3 ex., ook lokroep gehoord. Op 15/4 in deze vaart 4 ex., en in sloot langs het gebied 2 ex., 22/4 2 ex. en op 12/5 een nest gevonden zonder eieren (in tochtsloot). Later in juni de roep nog eenmaal gehoord en 1 ex. gezien in sloot bij slaperdijk op 22/4 en 18/6. Gezien deze verspreide waarnemingen is het moeilijk het aantal paartjes vast te stellen. Broedparen 2- 3 .

Kwartelkoning. Deze soort voor het eerst 's-morgensvroeg op 12/5 horen roepen bij Hiddingemeeden in een $\approx$ 30 cm. hoog klaverveld buiten het telgebied. Op 21/5 (hetzelfde) ex. in hetzelfde gebied met regelmaat gehoord. De klaver van dit gebied is bij mijn bezoek op 11/6 gemaaid, geen vogel gehoord die morgen. Op 18/6 is de kwartelkoning echter weer te horen, nu zelfs 2 roep. ex., en in het telgebied, in een klaverveld. Later is deze soort door anderen (Hr. Sikkema en Wentzel) ook gehoord. Dat de kwartelkoning m.i.meer in deze omgeving voorkomt blijkt uit louter toevallige waarnemingen van 1 mogelijk 2 op gezette tijden roepende ex. in korenvelden bij Warffum achter onze tuin. Voor het telgebied zijn dit 2 broedparen.

Scholekster. Waarnemingen aanvankelijk verspreid door het gehele telgebied i.v.m. de nog lage gewassen. In mei/juni alleen nog te zien op kale stukken met jonge aardappel- en voederbietplaten en op het graslandje bij de slaperdijk. Nadat een aantal percelen klaver waren gemaaid, ook hier scholeksters te zien. Op het graslandje achter de slaperdijk werd regelmatig 1 paartje gezien, broedde vermoedelijk buiten het telgebied. Op 22 april werd in het gebied een parend paartje waan-

genomen. Ook alermeerden enkele paartjes bij nadering van hun territorium. Geschat aantal broedparen 4.

Kievit. Op 24 maart was er nog trek: 11 ex. op graslandje achter slaperdijk, van 1 ex. de baltz gezien. Op 22/4 zijn er al 4 kievit en aan het baltzen, op 12/5 nog 3. In mei en begin juni alarmerende ex. Op een gemaaid klaverveld is op 11/6 al weer een troep van 36 doortrekkers present, op 18/6 elders in het terrein 30 ex. Tenslotte bleek dat het graslandje achter slaperdijk 1 p. huisvestte (vaak alarm.), geschatte aantal broedparen komt hiermee op 3.

Goudplezier. Achter Noorderlicht op 24/3 een troep van 60 ex. op de akkers en op 15/4 weer ± 50 ex. op deze akkers, een normaal beeld voor Noord-Groningen.

Wulp. Als doortrekker op 15/4 8 ex., 24/3 2 ex., 11/6 1 ex.

Regenwulp. idem opvliegend van dijk op 12/5 1 ex.

Grutto. idem op 24/3 1 paartje op akker. Geen broedbiotoop aanwezig.

Groenpootruiter. idem op 12/5 2 ex.

Tureluur. In april eerst enkele doortrekkers, later een baltsend ♂ geruime tijd boven graslandje bij slaperdijk op 12/5 en op 21/5 in gezelschap van 2 andere ex. (wijfjes?). Op 18/6 alleen baltsend boven noordel. graslandje en wijde omtrek. 1 broedpaartje?

Kapmeuw, zilvermeeuw. Regelmatig aanwezig in buurt slaperdijk: overtijend.

Visdiefje. Jagend boven visrijke tochtsloot op 11/6, 18/6 : 1 ex. Kennelijk broedvogel van de kwelder.

Houtduif. Waargenomen in bomen bij boerderij Noorderlicht en in bomen van graslandje aan westzijde telgebied. In begin telseizoen nogal wat vogels op slaapplaats Noorderlicht 24/3 16 ex., of op akkers fouragerend 15/4 27 ex. Broedvogels: max. koerende ♂♂ bij Noorderlicht op 22/4 3, onder de betonnen bruggen 2 nesten en op westelijk terreintje max. steeds 2 koer. ♂♂. Aantal broedparen kan gesteld worden op ± 8.

Koekkoek. Op 21/5 roep. ♂ in omgeving telgebied.

Steenuil. 's-avonds op 24/3 druk roepend in geboomte langs oostelijke Polderweg naar Hiddingemeeden. Broedt niet in telgebied, waarschijnlijk in omgeving.

Gierzwaluw. 5 ex., jagend boven slaperdijk op 18/6 afkomstig uit Usquert en omgeving.

Veldleeuwerik. Talrijk. Deze soort zingt minder tijdens slecht weer en begint pas goed te zingen enkele uren na zonsopgang. Om deze reden kan het aantal zingende ex. van dag tot dag zeer verschillend zijn. Dit verklaart ook het hoge aantal op 19 ex. op 21/5 (zonnig weer) en het lage aantal op 18/6 8 (schraal weer). Geschat aantal broedparen minstens 15 - 20.

Boerenzwaluw. Broedt in schuur van Noorderlicht en in loods aan westelijke weg, hierin nest zien bouwen en gevonden tegen dakspant. Voor beide plaatsen 1 p., wordt total voor het gebied 2 p.

Huiszwaluw. 1 p. rondzwerfend bij slaperdijk op 21/5

Graspieper. Aanvankelijk in april veel doortrekkers, eind april/begin mei zingende ex. Graspiepers blijken vaak sterk gebonden aan hun territorium. Sommige ex. op 3 verschillende data in hun gebied horen zingen. Deze territoria liggen niet in de akkers maar vaak langs de randen in bermen en slotswallen. In juni geen zingende ♂ meer gehoord. Aantal broedp. 3-4

Witte kwikstaart. Op 15/4 vliegt al een ex. met nestmateriaal naar betonnen brug over tochtsloot en baltst 1 ex. op boerewagen op westelijke boerbaan. Later op 22/4 vecht dit paartje met paartje van westelijke boerderij. Op schuur van Noorderlicht slechts eenmaal 1 witte kwik gezien, broeden niet zeker. Minstens hebben er 2 paartjes gebroed in het gebied.

Gele kwikstaart. Veel talrijker dan bovengenoemde soort, broedt graag in de koolzaadvelden. Tijdens hoger worden van dit gewas wordt tellen moeilijker. Komt vrij laat in het broedseizoen, aantallen lopen steeds op. Op 11/6 werden voor het eerst 2 ex. met voer in de bek gezien, ook paartjes en zingende ♂♂. Op 18/6 werden geteld 4 paartjes, 2 zingende ♂♂ en 2 voerende ex., de 2 paartjes, die veel op de slaperdijk werden waargenomen die dag niet gezien, zodat we totaal op 10 paartjes mogen rekenen, zelfs nog aan de lage kant omdat het hoge koolzaad wellicht nog kwikken verborgen hield.

Winterkoning. Zingend gehoord bij Noorderlicht en bij loodsje (met takkenbossen cromheen) De zang horen van deze soort is in zo'n gebied een toevalstreffer . 2 broedparen.

Heggenus. Heeft een zeer beperkte broedgelegenheid in dit kale biotoop. Op 15/4 dan ook aanwezig bij takkenbos aan westelijke weg. Mogelijk hier gebroed, maar kan ook in omgeving van tegenoverliggende boerderij gebroed hebben, is buiten het telgebied. 1 broedpaar ?

Merel/zanglijster. Broeden niet in geheel open landschap, erven zijn er te kaal voor hier. Bij borgen met grote tuinen, dorpen en ook bij Hiddingemeeden, komen beide soorten in klein aantal voor. Alleen roepende doortrekkers op 15/4 en 22/4.

Tapuit. Op 21/5 waargenomen 2 mannetjes en 1 wijfje op braakligg. akker langs weg naar Noorderlicht. Late doortrekkers !

Paapje. 1 doortrekker op 21/5 jagend boven akkers, vanaf prikkeldraad, niet opnieuw in het gebied teruggezien.

Roodborst. Slechts een eenmalige waarneming op 22/4 , doortrekker.

Bosrietzanger. Op 11/6 werden 3 zing. mannetjes gehoord en werd bovendien 1 paartje gezien. Op 18/6 nog 2 zing. ♂♂ op dezelfde plaatsen in rietstroken langs dwarsslootjes. Aantal broedparen is 3.

Rietzanger. Al veel vroeger aanwezig dan bovengenoemde soort, alléén in met riet begroeide sloten. Op 12/5 al 3 zingende ♂♂, op 21/5 4 zing., ♂♂ op 11/6 2 zing. ♂♂. Uit de gehele serie waarnemingen blijkt dat vooral in het noorden v/h terrein, waar nogal wat rietstroken zijn blijven

staan in vaste territoria wordt gezongen, vooral 's-morgens vroeg !
Met vrij grote zekerheid 4 broedparen vastgesteld.

Grasmus. Voor deze soort wordt op allerlei wijze (maaien, verbranden, spuiten) nestgelegenheid in struikjes en bembegroeiing ontnomen. Zou veel talrijker kunnen zijn bij juist beheer van wegbermen. Bij loodsje langs westel.weg op 21/5 een zing.ex. op 18/6 hier een ex. met voer op de takkenbossen d.i. 1 broedpaar. Op 12/5, 21/5, 11/6 en op 18/6 zing. ♂ (soms 1, soms 2) in het zuidelijk deel v/h terrein d.i. 1-2 broedparen want er werd soms buiten het telgebied gezongen. Totaal komt het nu neer op 2-3 broedpaar.

Koolmees. Slechts 1 waarneming van roep ♂ op 18/6 broedde waarschijnlijk buiten 't gebied.

Grauwe Gors. Vanwege zijn schaars voorkomen, vrij nauwkeurig trachten te tellen. Zingt gewoonlijk op hekjes en paaltjes, ook in de vlucht. Op 21/5 zingen er 3 ♂♂, waarvan 1 ex. in de wegberm op grens telgebied. Het biotoop is wintergraan en klaver. Op 21/5 zingen eveneens 3 ♂♂, waarvan 1 ex. zingt vanaf hekje op slaperdijk en 1 ex. zingt op de oostelijke weg weer. (buiten telgebied nog een zing. ex.) Op 11/6 geen waarnemingen, niets gehoord of gezien. Op 18/6 echter weer 1 ex. op slaperdijk zingend (3e waarneming), het ♂ omgeving Hiddingemeeden is in mei 2 x gehoord, daarna niet, mogelijk toch gebroed. Aantal broedparen 2 - 3 .

Rietgors. Meestal zang gehoord van vogels uit rietzomen en soms uit koolzaadpercelen. Vrij veel waarnemingen verspreid over het gehele terrein, vooral weer het noordelijk stuk. Op 24/3 al een roep.ex., 15/4 1 p. in dezelfde rietzoom, 22/4 1 p. opnieuw daar aanwezig en 1 ex. eveneens aan de westel.weg., 12/5 nog steeds een zing. ♂ in de NW rietzoom. Op 21/5 nemen waarnemingen toe: in Noordel.deel 2 ♂♂ en 1 ♀, 1 ♀ vertoont afleidingsgedrag bij haar nest met schijnverlamming. Op 11/6 een zing. ♂ elders in het Noordel. deel nog 1 zing. ♂ en 2 paartjes en in het zuidelijk deel voor het eerst een zing. ♂ in het koolzaadveld. Op 18/6 voor het gehele gebied 4 ex. Vergelijken we al deze tellingen (ogenschoonlijk een verwarrend geheel) dan komen we op totaal 4-5 broedparen.

Kneu. 4 kneutjes op 22/4 geteld, 1 ex. in Noordel.gebied en 3 ex. ter hoogte Hiddingemeeden. Op 12 mei 2 paartjes, nu beiden in Noordel. gebied. Op 21/5 voor het hele gebied 1 ex. Op 11/6 een paartje waarvan ♂ zingt elders in het Noordel. gebied 1 ex. en in het ZO. wordt nu ook 1 paartje gezien in de berm van de weg. Op 18/6 vliegt hier weer een paartje rond, verder in het Noorden 1 ex. Territoria van de 3 paartjes liggen in of buiten het telgebied, door regelmatig treffen van deze soort op landweggetjes wordt breeden in de direkte omgeving aannemelijk gedacht. Aantal broedparen kan op 2 gesteld worden.

Huismus. Broedt onder pannen woonhuis Noorderlicht en onder golfplaten dak schuur. Aantal paartjes ligt tussen 8 - 12.

Ringmus. Is overal wel eens gezien in telgebied, bij boerderij Noorderlicht 1 paartje en bij betonbrug 1 paartje. Minstens 2 broedpaartjes.

Pimpelmees. Eenmaal 1 paartje op 12/5, geen verdere waarnemingen.

Sproeuw. Concentratie van deze soort in omgeving of bij enige broedplaats in het gebied; boerderij Noorderlicht. 15/4 hier 4 ex., 22/4 6 ex., 12/5 10 ex., op 21/5 1 ex. met voor en 1 oudervogel vliegt uit ander nest op dak. Op 18/6 een troep van 40 voedselzoekende vogels tesamen met Kieviten op gemaaid klaverveld. Max. aantal van 10 ex. wijst op 5 broedparen.

Zwarte kraai. Zwervend gezien door het gehele gebied, meestal 2 (paar). Wordt vaak verjaagd door Kieviten of scholcksters. Joeg zelf achter de bruine kiek en visarend. Alle bomen in vroege voorjaar kekeken, ook later geen nesten gevonden. Soort broedt vast en zeker in omgeving en gebruikt telgebied als voedselgebied.

Ekster. Vrijwel iedere teldag 1 paartje gezien, op 21/5 5 ex., waaronder 2 paar geteld. Op 24/3 een gaaf nest in hoge boom op erf Noorderlicht reeds gezien. Bij dit nest in april/mei/juni steeds 1 of 2 eksters gezien. Hopelijk is dit broedsel niet verstoord door boer, 1 broedpaar.

=====

Onderstaand een tabel met het geschatte aantal broedparen.

Wilde oend	5	Gele kwikstaart	10
Patrijs	6	Winterkoning	2
Fazant	4 - 6	Heggenus	?
Waterhoen	2 - 3	Bosrietzanger	3
Kwartelkoning	2	Rietzanger	4
Scholckster	4	Grasmus	2 - 3
Kievit	3	Grauwe gors	2 - 3
Turcluur	?	Rietgors	4 - 5
Houtduif	8	Knou	2
Veldleeuwerik	15 - 20	Huismus	8 - 12
Boerenzwaluw	2	Ringmus	2
Graspieper	3 - 4	Sproeuw	5
Witte kwikstaart	2	Ekster	1

Totaal aantal soorten : 24 (?)

Totaal aantal broedparen : 101 - 117

=====

Tabel met per datum totaal aantal waargenomen individuen per soort.

Datum/soort	24/3	15/4	22/4	12/5	21/5	11/6	18/6
Blauwe Reiger	1	4	1	2	1	1	2
Wilde End	12	19	15	13	6	1	2
Slobeend	-	1	-	-	-	-	-
Zomertaling	-	2	-	-	-	-	-
Bergeend	-	-	-	-	-	-	2
Bruine Kiekendief	-	-	-	-	1	1	-
Visarend	-	-	-	-	1	-	-
Torenvalk	-	-	1	-	2	1	1
Patrijs	15	9	12	8	9	5	2
Fazant	7	2	3	3	3	1	4
Waterhoen	3	6	2	-	1	-	1
Kwartelkoning	-	-	-	-	-	-	2
Schollekster	5	7	10	6	8	6	14
Kievit	16	5	5	5	8	39	32
Goudplevier	60	50	-	-	-	-	-
Wulp	2	8	-	-	-	1	-
Rogenwulp	-	-	-	1	-	-	-
Grutto	2	-	-	-	-	-	-
Groenpootruiter	-	-	-	2	-	-	-
Turcluur	-	-	1	1	3	-	1
Kokmeeuw	-	-	5	-	-	1	1
Visdiefje	-	-	-	-	-	1	1
Houtduif	17	30	20	14	5	11	6
Gierzwaluw	-	-	-	-	-	-	5
Veldleeuwerik	15	15	10	15	19	15	8
Boerenzwaluw	-	-	-	2	3	1	-
Huiszwaluw	-	-	-	-	2	-	-
Graspieper	2	22	5	3	2	1	1
Witte kwikstaart	-	8	5	4	1	-	-
Gele kwikstaart	-	-	-	4	8	14	15
Winterkoning	-	1	-	-	1	-	-
Heggenmus	-	1	-	-	-	-	-
Zanglijster/merel	-	1	1	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	3	-	-
Paapje	-	-	-	-	1	-	-
Roodborst	-	-	1	-	-	-	-
Besrietzanger	-	-	-	-	-	5	2
Rietzanger	-	-	-	3	4	2	-
Grasmus	-	-	-	1	3	1	2
Koolmees	-	-	-	-	-	-	1
Pimpelmees	-	-	2	2	-	-	-
Grauwe gors	-	-	-	3	3	-	2
Rietgors	1	2	3	2	4	7	4
Kneu	-	-	4	4	1	5	3
Ringmus	-	-	2	-	2	-	-
Spreeuw	-	4	6	10	2	6	40
Huismus	+	+	+	+	+	+	+
Zwarte kraai	2	-	2	-	3	2	2
Ekster	-	2	1	1	5	2	2
<hr/>							
Totaal per dag:	160	199	116	109	114	130	156
Aantal soorten/dag:	16	22	24	24	31	25	27

Ik deel het bezwaar met de Hr. Sikkema in zijn inventarisatie-verslag van Oudeschip (verg.) dat het bewerkte opp. teklein is om een juist beeld van de broedvogelbevolking op de akkers (klei) te krijgen. Soorten als steenuil, kookkok, spotvogel zijn allemaal broeders van de kleistreek en horen thuis in een inventarisatieverslag.

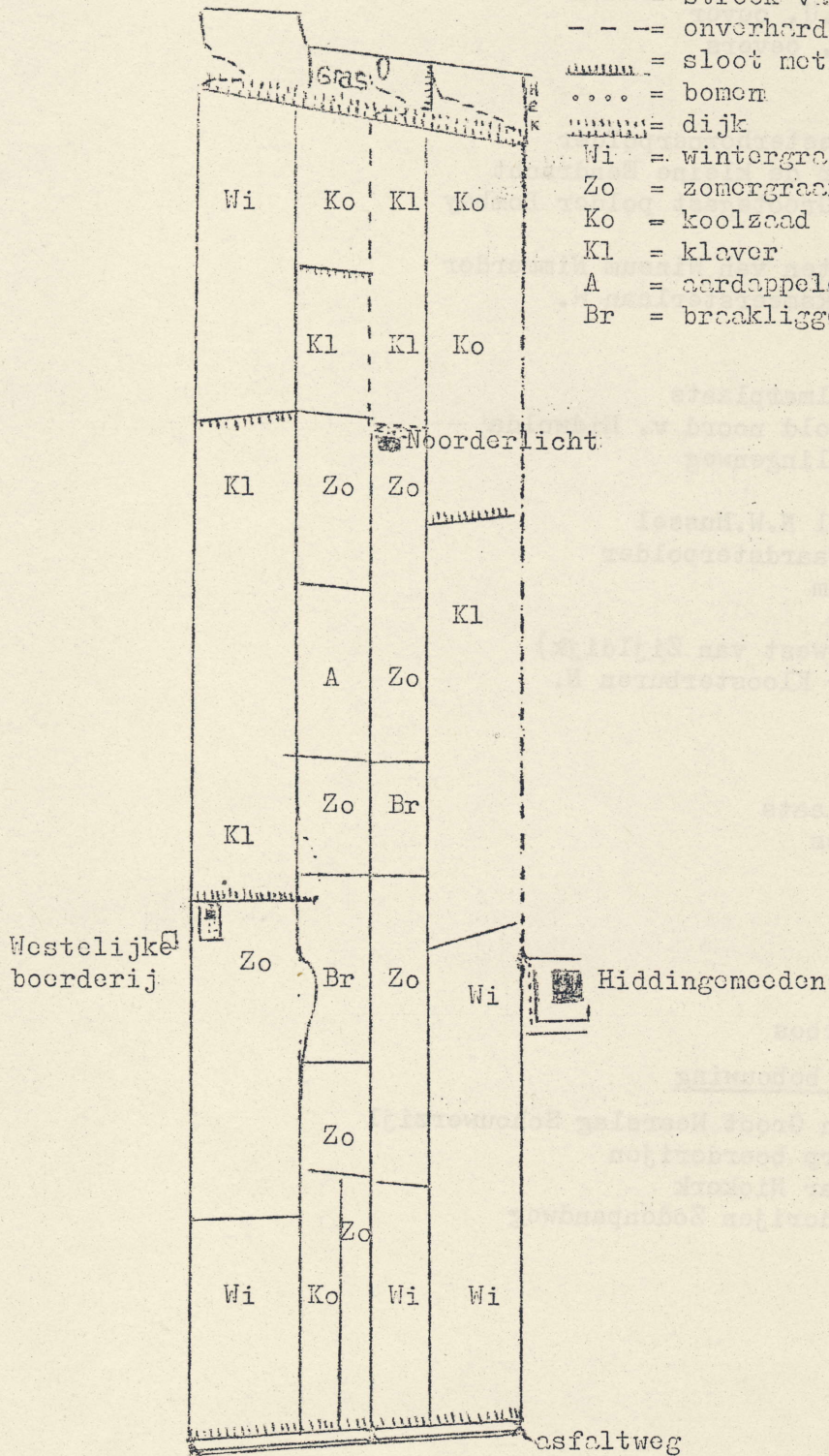
=====

Tweentwintigste district Nederland Wageningen voorjaar 1972

Kaartje 1:10.000 met de geograf.geg. en gewassen op 20-5-72.

Verklaring :

- X = betonnen brug
- === = verharde weg
- = sloot (blauw)
- — — = strook van 2 betonbanen
- - - = onverharde weg, karrespoor.
- ~~~~~ = sloot met riet
- ..... = bomen
- ||||| = dijk
- Wi = wintergraan
- Zo = zomergraan
- Ko = koolzaad
- Kl = klaver
- A = aardappelen
- Br = braakliggend, geploegd

Overzicht uit te geven inventarisaties 1973 Avifauna

=====

Open Water

- 38 Leekstermeer Noordoever
- 39 Schildmeer N.W. oever
- 40 Foxholstermeer Z. oevers

Grasland

- 1 Grijskerk Z.W. Westerhornerpolder
- 2 Aduard Z.O. Polder de kleine Eendracht
- 3 Lutjegast W. van Grootegast polder Bombay
- 4 Zuidwolde N.W.
- 5 Sauwerd/Bedum Oosten van Winsum Nimmerdor
- 6 Garrelswear Z.Hoeksmeersterlaan W.

Bouwland

- 7 Finsterwolde N.Palmarplaats
- 8 Nieuwolda / Oostwold noord v. Midwolda
- 9 Noordbroek Z.O. Klingeweg
- 10 Kolham N.
- 11 Vledderveen-Mussel N.W.Mussel
- 12 Kommerzijl N.W. Waardsterpolder
- 13 Zoutkamp Z.O.Ulrum
- 14 Eenrum N.W. Baflo
- 15 Uithuizermeeden (west van Zijldijk)
- 16 Negenboerenpolder Kloosterburen N.

Parken

- 18 Winschoten
- 19 Veendam Begraafplaats
- 20 Delfzijl Hijkehoes
- 21 Stadskanaal
- 27 Wedderbergen

Bossen

- 22 Westerbroek
- 23 Ter Apel Kloosterbos

Wegen met verspreide bebouwing

- 29 terp boerderijen Groot Mearslag Schouwerzijl
- 28 West v. Woldendorp boerderijen
- 27 weg Lutjegast naar Nickerk
- 26 Z.Bourtange boerderijen Zodenpandweg

Bebouwde Kom.

- 30 Delfzijl
- 31 Winschoten
- 32 Stadskanaal
- 33 Uithuizen
- 34 Marum

Hei

- 35 alle hei Westerwolde Ter Borgh

Opspuitterrein

- 36 Eemshaven

Vloei veld

- 37 Hoogkerk

=====

V. Verspreidingskaartjes zeldzame soorten (J.Hulscher).

=====

Uit een voorlopige bewerking van de binnengekomen inventarisaties blijkt dat de meeste van de minder algemene, maar wel regelmatig in de provincie broedende soorten worden gemist. Dit geldt ook voor de kolonievogels. Samen is dit globaal de helft van het totaal aantal potentiële broedvogels. Om ook van deze soorten gegevens te krijgen heeft de inventarisatiecommissie een kaartje v.d. provincie laten maken. U treft deze kaartjes achter in dit nummer aan. Scheur ze eruit en bewaar ze !

Hieronder volgt een lijst van soorten waarvan we graag gegevens willen hebben. Heeft U gegevens van een van deze soorten vul dan een kaartje in (per soort één kaart), en stuur ze op. Als iedereen meedoet kan dit een succes worden. Wij zullen dan regelmatig per soort overzichten geven v.d. binnen gekomen waarnemingen.

Verzoeken gebruik te maken van de symbolen op het kaartje. Gebruik hierbij liefst een rode viltstift (potlood). De plaatsbepaling op de kaartjes is uiteraard globaal. Preciosere aanwijzigingen kunt U op de achterkant vermelden.

Kaartjes opsturen naar P.J. van Dorssen, Tuindorpweg 16 Haren.

Bij hem zijn ook nieuwe kaartjes te krijgen. tel. 050-347163

=====

Lijst van zeldzame soorten

Dodaars	Kleinst Waterhoen	Nachtzwaluw
Roerdomp	Kwartelkoning	Ijsvogel
Zomertaling	Bontbekplevier	Groene Specht
Wintertaling	Kleine Plevier	Kleine Bonte Specht
Kuifeend	Strandplevier	Zwarte Specht
Tafeleend	Houtsnip	Kuifleeuwerik
Bergeend	Wulp	Boomleeuwerik
Knobbelzwaan	Kemphaan	Oeverzwaluw
Duizerd	(Kokmeeuw)	Boompieper
Sperwer	Zwarte Stern	Grote Lijster
Bruine Kickendief	Visdief	Tapuit
Blauwe Kickendief	Noordse Stern	Roodborsttapuit
Grauwe Kickendief	Holenduif	Paapje
Boomvalk	Tottelduif	Zwarte Roodstaart
Torenvalk	Kockock	Nachtegaal
Kwartel	Kerkuil	Blauwborst
Waterral	Steenuil	Sprinkhaanrietzanger
Porcelainhoen	Ransuil	Snor
Klein Waterhoen	Velduil	Grote Karekiet

vervolg lijst zeldzame soorten

Vuurgoudhaantje	Boomklover	Rock
Bonte Vliegenvanger	Grauwe Gors	Vlaamse Gaai
Kuifmees	Geelgors	
Zwarte Mees	Putter	
Glanskopmees	Goudvink	
Baardmannetje	Wielewaal	

=====

IV. Ledenwerfaktie

Avifauna - Groningen heeft ongeveer 65 leden. Dit is te weinig om onze vereniging een gezonde financiële basis te geven. Ons streven moet zijn om iedereen in de provincie en naaste omgeving die belangstelling heeft voor vogels in de meest ruime zin, in Avifauna Groningen te verenigen.

Wij stellen daarom voor een ledenwerfaktie te gaan beginnen, waarbij elk lid minstens een nieuw lid aanbrengt. Kent U mensen die om de een of andere reden geen lid willen worden maar wel veel van vogels weten of over waarnemingen beschikken stuur ons dan de namen en adressen. Als streefgetal voor het ginde van 1973 200 leden !

opgeven aan: P.van Dorssen, Tuindorppweg 16
Haren.

VI. Oproep WESPENDIEF - waarnemingen.

Eind mei 1971 is er massale trek van wespendif waargenomen in grote delen van Nederland, ook in onze provincie. Dergelijke massale verplaatsingen doen zich niet alle jaren voor. Om inzicht te krijgen over de omvang van de trek verzoeken wij iedereen die gegevens heeft van Wespendifen uit die periode (of andere jaren) hun gegevens op te sturen met vermelding van : datum, tijd, aantal (per dag) en eventuele bijzonderheden; liefst zo uitgebreid mogelijk. In het volgend nummer zal een overzicht v.d. waarnemingen gegeven worden.

opgave naar P.J. van Dorssen, Tuindorppweg 16 Haren.

o - o - o - o - o - o - o